

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Trstu ulica Boschetto, 5
Telefon 1570.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
ooo Rokopisi se ne vračajo. ooo

Naročnina:

za celo leto 4.40 K
za pol leta 2.20 K
za četrť leta 1.10 K
Posamezna številka 18 vin.

Separatizem ali centralizem.

Kar smo pričakovali se je zgodilo. Mednarodni socijalistični kongres v danski prestolnici, v Kodanju je skoraj soglasno pritrđil mnenju avstrijske strokovne komisije in izjavil, da je vsakršna cepitev delavstva slednjemu škodljiva, da celo nevarna. Češki separatisti so toraj slišali tudi na kongresu, kjer je bilo zastopano delavstvo vsega sveta, da je imela avstrijska strokovna komisija prav, ker se je protivila cepiti centralističnih organizacij, kar se je že nekaj let sem propagiralo med našimi češkimi sodrugi. Nam, ki le iz daljave opazujemo razvoj češkega proletarijata, je bilo že početkom novega gibanja nejasno, kaj hočejo naši češki sodrugi s separatizmom. V trenutku, ko se snujejo ogromne kapitalistične organizacije na popolnoma mednarodni podlagi, v trenutku ko preti ne samo delavskim slojem, temveč vesoljnemu človeštvu s strani kapitalizma največja nevarnost, v takem trenutku trgati delavske moči je po našem mnenju brezvestno početje. Mi smo gotovo zadnji, ki bi si usojali dajati Čehom naukov, kajti pripoznati moramo, da smo napram njim še v otročjih čevljih, vsekakor pa si usojamo dvomiti, da je bil prospeh proletarijata na Češkem edini smoter, ki je povzročil nesrečno gibanje. Veliko bolj se nam zdi, da so se naši češki sodrugi ozirali veliko preveč na šovinistične fraze čeških meščanskih strank in s tem zašli v zagato, ki bi kaj lahko postala za avstrijsko stranko osodepolna, če bi pravočasno ne izrekel kongres v Kodanju svoje mnenje v prid mednarodnosti. Če se danes pojavljajo razni sodrugi, stoječi na separatističnem stališču in svoje stališče utemeljujejo s tem, da je tu naloga proletarijata prevzeti vodstvo na kulturnem in narodnem polju in da je to dejstvo dalo povod separatizmu, potem nas dosedanje izkušnje uče, da je v okviru mednarodnosti prav lahko mogoče tako v kulturnem kakor v narodnostnem oziru, za svoj narod doseči vsaj toliko kakor s separatizmom.

Kakor smo v gospodarskih in političnih vprašanjih odvisni drug od drugega, ravno tako in še bolj smo tudi odvisni v kulturnih in narodnostnih vprašanjih od svojih drugorodnih bratov. Ravno seženjena in pododavana Avstrija s svojimi osmimi narodnostmi, nam to najjasneje dokazuje. Poglejmo nekoliko nazaj v zgodovino avstrijskega parlamentarizma. Kaj stoji že desetletja v ospredju razprav našega drugega ljudskega zastopstva? Narodnostne zmage in porazi. Vsako leto imamo druge zmagovalce, vsako leto pa podlegajo tudi drugi in konec tega kavsa se zrcali ne samo v gospodarski bedi, ki je že dosegla strahovito višino, temveč tudi v kulturnem propadu na vseh koncih in krajih. Dokaz te trditve je gotovo lahek, če ne zatismo svojih oči pred mogočno

vspevajočim rimskim zmajem, ki požira leta 1848 in pozneje v težkih bojih priborene svobode, drugo za drugo. Gospodarska beda in kulturni propad sta pa le posledica narodnostnih preprirov, kateri bi se brezdvomno zanesli tudi v vrste proletarijata, če bi prodrli separatizem. Radi priznavamo, da je na političnem polju treba gotovih narodnostnih svobod in to dejstvo je vpoštevala tudi avstrijska socijalna demokracija, ko se je na brnskem strankinem zboru izrekla za narodno avtonomijo. Ali kar je utemeljeno na političnem polju, ne mora biti tudi sakrosanktno v strokovnih in gospodarskih organizacijah. Resnico te trditve nam potrjuje najbolj naše meščanstvo samo.

Smrtni sovražniki na parlamentarni tribuni in v svojem časopisju, se družijo vedno bolj na najširši podlagi v gospodarskih ozirih. Poglejmo si n. pr. naše domače družbe. V svoje zveze sprejemajo z odprtimi rokami Nemce, Lahe i. dr. če leti prinese seboj zadostno evenka. Saj vendar še nismo pozabili na čedno narodno kupčijo nekdanjega demokrata Oražna, ki jo je napravil z Union-sko družbo in mar mislite, da pri vsestranskih Hribarjevih podjetjih ni angažiran tudi tuji kapital? Pa kakor pri nas tako je tudi drugod širnim svetom kar enostavno drugače biti ne more. Proti naravnemu razvoju je vsaka opozicija neumestna, ker brezplodna. Če vse to pripoznamo, potem nam mora biti početje nekaterih čeških sodrugov neumljivo in s kodanjskim kongresom vred jim moramo v korist splošnega delavstva zaklicati: Okrenite, predno bo prepozno. Najeklatantnejše potrjuje naše mnenje meščansko časopisje, ki skuša na vse mogoče načine izrabiti nastalo nesporazumljenje v stranki v svoje namene. Češke separatiste hvali vse od »Narodnih listov« pa doli do »Slov. Naroda«. Kadar nas je začelo hvaliti te vrste časopisje, takrat smo napravili gotovo veliko oslarijo in zato skušajmo se znebiti kar najhitreje te vsiljene reklame. V Slovencih je sicer nevarnost separatizma še precej daleč, ker zato tudi ni prav nobenih pogojev, vendar se nam zdi potrebno že danes opozoriti na pojave, ki tudi pri nas ne bodo izostali.

Naš slavni učitelj Karol Marx je dejal: Proletarci vseh dežel združite se! S tem gotovo ni hotel reči, združite politične, strokovne in gospodarske organizacije po narodnostih, ker je, kakor njegovi spisi dokazujejo, dobro vedel, da bo svetovno združenje kapitalu treba nasproti postaviti tudi svetovno združenje proletarijata.

Da pa naši čitatelji spoznajo tudi mnenje priznanih kapacitet socijalističnega sveta, bomo v naslednjem obelodanili najmarkantnejše govore tozadevne kodanjske debate.

Kot prvi je govoril znani ruski socijalist Plehanov, katerega je pri nastopu ves kongres živahno pozdravil. Govoril je francoski. Z občudovanja vredno logiko je razmotrival objektivno obojestransko pereče

vprašanje, ter prišel končno k zaključku, da je *narodnostna delitev strokovnih organizacij enaka samomoru proletarijata*. On pravi: Obe stranki se sklicujeta na štutgartsko resolucijo. Po pravici pa trde centralisti, da so separatisti pozabili na bistven del resolucije; namreč na oni del, ki pravi, da zveza med politično stranko in strokovnimi organizacijami, ne sme iti nikoli na rovaš strokovne enote. To je pa izrecno v štutgartski resoluciji rečeno; in sicer tam, kjer pravi, da je nujno treba vzdržati strokovno enoto. Avstrijci so imeli prav, če so polagali na to vprašanje največjo važnost, in da si niso rekli, razpor in nesporazumljenje se tiče samo Nemcev in Čehov, temveč da se gre za razpor, pri katerem so udeleženi na eni strani del Čehov in na drugi mednarodne strokovne organizacije. Zastopniki poljskih strokovnih organizacij so tukaj izjavili, da so vse strokovne organizacije na stališču Nemcev. Tudi komisija je bila, izvzemši Čeha, popolnoma edina z avstrijsko resolucijo in jaz mislim, da doslej še nikoli nismo opazovali takega sporazuma ja v mednarodnem delavskem gibanju. Komisija je sžlepala, ko je zadevo temeljito razmotrivala. Splošno je prevladovalo mnenje, da je argument avstrijskih sodrugov, da je namreč narodnostna cepitev strokovnih organizacij atentat na koristi delavstva, prav. Kaj bi rekli Angleži, če bi se mi postavili na stališče, da se morajo njih organizacije deliti po narodnostih? Na kontinentu sestoji skoraj vsaka država iz več narodnosti in celo v Nemčiji bi morli imeti pet narodnostnih organizacij, če bi obveljala zahteva Čehov. Še slabše bi bilo seveda na Ruskem. Samo ob sebi je umevno, da so take organizacije nemogoče! Posledice cepitve bi najbolj občutile vshodnoevropske narodnosti in kakor se razširja kapitalizem od zapada proti vshodu, ravno tako bi se vršila cepitev od zapada proti vshodu. Konec konce pa bil pravcati babilonski stolp v strokovnih organizacijah in onemogočenje vsake bojevne sile v njih.

Vsa komisija, izvzemši zastopnike čeških separatistov, je bila edina v mnenju, da ne more biti temelj strokovnih organizacij narodnostna enota, temveč državna in gospodarska enota. Komisija toraj prosi, da kongres temu soglasno pritrđi.

(Konec prihodnjic.)

Zakaj je meso tako neznosno drago?

To vprašanje je danes na dnevnem redu kamorkoli se ozremo. Kupna moč plač peša od dne do dne in to ne čutijo samo delavci, temveč ta pojav je postal že tudi nadležen v precej visokih krogih. Da se tem razmeram postavimo z vso odločnostjo nasproti, to smatramo našim najvažnejšim nalogam in zato je tudi treba, da pojasnimo vzroke nastale draginje mesa.

Glavni vzrok te druginje je, da je razvoj domače živinoreje povsem nezadosten. Prebivalstvo v naši državi narašča vsako leto za 200.000 glav; naraščanje prebivalstva, pa naravno povzroča tudi večjo potrebo mesa. Ob enem se izseljuje to prebivalstvo iz dežele v mesta, od poljedelstva k industriji, s tem se pa razširja mesna hrana na račun rastlinske hrane, tako da zahteva po mesu veliko hitreje narašča, kakor narašča prebivalstvo. Naša živinoreja bi morala toraj še hitreje naraščati kakor prebivalstvo, če bi hotela zadoščati zahtevam po mesni hrani. To se pa ni zgodilo; zaloge goveje živine so le počasi naraščale in na posameznika prihaja danes manj mesa nego pred petdesetimi leti. Premalo mesa je torej in zato je tako drago. Če nadalje iščemo vzrokov druginje mesa, imamo pred vsem iskati odgovor na vprašanje: zakaj ni naša domača živinoreja zadostno razširila svoje produkcije?

Da 1848. leta so imeli naši kmetje složnosti na graščinskem svetu. Seveda so si posestniki tega sveta že davno preje prilastili gozde in travnike, ki so bili nekdanj last skupnega naroda in jih proklamirali za svojo privatno last; vsekakor pa so imeli kmetje služnosti na veleposestih. Dovoljeno jim je bilo, da so smeli pasti svojo živino na gospodovem travniku. Leta 1848. se je pa to starodavno razmerje spremenilo. Robota se je odpravila in vsled tega je bilo treba urediti tudi služnosti kmetov. Revolucionarni državni zbor, ki je odpravil roboto, pa ni imel več časa, da bi bil uredil tudi služnosti. Državni zbor je bil razgnan reakcija je triumfirala, in razred zemljišnih posestnikov je spremenil zopet državo v svoje orodje. Neki knez Schwarzenberg je bil ministerski predsednik, knez Windischgrätz je bil pa glavni poveljnik armade, toraj pravi gospod Avstrije, ko so se »uredile« služnostne pravice avstrijskih kmetov. Seveda je bilo to že po revoluciji. S cesarskim patentom so kmetom odvzeli večino starodavnih služnosti (uporabnih pravic) in kjer se je kmetom prepovedala paša na grajščakovem svetu, tam je bila enostavno uničena tudi živinoreja. Živinoreja je toraj s tem zadobila udarec, katerega še danes čuti.

Če torej danes naša živinoreja ne zadostuje faktičnim potrebam, potem je to posledica nesramnega ropa protirevolucije, izvršenem na kmetu. Kar je klerikalno nazadnjaštvo započelo, to sta velepostvo in kapitalizem v naslednjih desetletjih izpopolnila. Oropali so kmete s servitutne pravice, sklenili so konkordat — to največjo nesrečo za avstrijsko ljudstvo — z rimsko kurijo, zapravili so državne železnice in jih prodali veliko pod ceno Rotschildu in Eskelesu in potem so nas peljali še v Magento in Solferino, kjer smo jih dobili pošteno po grbi. V naših alpskih deželah so pokupili vsa lepša posestva in jih spremenili v gozde in love in mesto krave in vola se danes tam pase jelen in srna. Tam kjer je proizvajalo tisoče pridnih rok za skupnost, se danes zabavajo parasiti človeške družbe in onemogočujejo razvoj kmetijstva in potrebne živinoreje. V Inozemstvu izvažajo velikanske množine lesa in skupiček vtikajo v svoje nenasitne žepe; naši otroci pa nimajo mleka ne mesa. Največji sovražnik narodove prehrane je veleposestvo in naša živinoreja tega sovražnika toliko časa ne bo premagala, dokler nismo dovolj močni, da zopet započnemo pravdo, ki so jo delayni sloji leta 1848. zgubili. Poiskati in najti moramo zopet konec, ki ga je takrat prerezala protirevolucija.

Živinoreja je pa zaostala tudi tam, kjer imajo še kmetje svoja posestva in svoj svet. Temu je vzrok država, ki v interesu veleposestnikov, cerkve in militarizma ne skrbi za zadostno šolsko izobrazbo in dopušča, da je proizvajanje živil v rokah nevednih ljudi, katere oderuhi izrabljajo in katere hipotekarni kapital uničuje. Je-li toraj čudno, če produkcija tako hitro ne napreduje, kakor bi razmere zahtevale? V Ameriki je to vse drugače urejeno. V krajih, kjer se producira živina, so napravljene velikanske klavnice,

katere živinorejcu s cenim kreditom omogočujejo živinorejo v najširšem smislu in kot protigudnost zahtevajo, da kmet odda svoje produkte v klavnice. Živina se tam pobije in meso se — v zato napravljenih vozeh — razpošilja v mesta. Na ta način je mogoče najtočnejše nadzorstvo mesa v veterinarjem oziru, onemogočeno je pa poleg tega tudi nesramno izkoriščanje prekupovalcev ki ne morejo, kakor pri nas, odirati producentov in konsumentov.

Vse to vedo naši agrarci in z njimi naša skrbna vlada prav dobro, vzlic temu pa vpijejo, da bo vsega sveta konec, če se odpró meje za uvoz živine in mesa.

Ljudstvo strada v pravem pomenu besede, pa kaj briga to razne Hohenblume, ki se maste na stroške skupnosti iz davčnega denarja in ki zapravljajo priropano bogastvo, kakor bi je našli na cesti. Naši klerikalci pa so za to svojat tako vneti, da so pripravljeni ob vsaki priliki podpirati stremljenje teh ljudi, ne oziraje se na to, da naše ljudstvo propada gmotno in duševno. Če toraj hočemo, da se te, za ljudski blagor skrajno nevarne razmere čim prej odpravijo, potem je naša najsvetejša dolžnost, zlomiti klerikalno-agrar-nemu zmaju vrat, kar bomo pa zmogli le tedaj, če ljudstvo poučujemo in mu pokažemo pot, ki vodi iz gospodarskega jarma, ki v njem tiči.

Dobri nauki za bodočnost.

V trenutku, ko to pišemo, se je na južni železnici zaključil akt, kateri je bil vsekakor pomenljiv. Bitka, ki so jo bili uradniki s podjetjem in katero so popolnoma neopravičeno nazivali »pasivno resistenco« je končana in grozni maček se je pričel pojavljati na celi črti. Mi smo gotovo zadnji, ki bi hoteli gospodom kaj očitati, tem manj ker tudi to kategorijo smatramo za del onega velikega proletarskega telesa, kateremu pripadamo tudi mi. Da, še več! Gospode naravnost pomilujemo, ker smo kot ravno pri tem gibanju še nikoli imeli priliko, spoznati velikanske pomanjkljave, ki v tej kategoriji prevladujejo. Nam, ki stojimo vse svoje življenje v razburkanem morju proletarskega boja, je naravnost neumevno kako je mogoče, da je tako velik del duševnega delavstva še v tako temni duševni noči, med tem ko opazujemo v najnižjih vrstah tako velikanski duševni napredek, ki nam jamči, da dan rešitve ni več daleč. To je vsekakor pojav, ki je vsega uvaževanja vreden in o katerem bo treba še večkrat govoriti, kajti dokler so taki pojavi v današnji družbi, toliko časa naša misija ni končana in toliko časa ne smemo držati rok križem. Toda to je snov, s katero se za danes ne moremo obširneje pečati. Pač si pa moramo nekoliko bliže ogledati trenutno razpoloženje v vrstah uslužbencev južne železnice. Boj je toraj končan in naravno je, da prizadeti sestavljajo račun. Če ta račun razmotrivo objektivno in ravnodušno, potem moramo konstatirati, da so uslužbenci vobče lahko zadovoljni s svojo taktiko, da je pa taktika uradništva pokazala celo vrsto nedostatkov, katere bodo morali pri prihodnjih bojih uvaževati. Največja napaka, ki se je brezdvomno pokazala in katero so lahko vsi oni, ki niso popolnoma slepi, videli, je škodljivost nacionalističnega momenta v gospodarskem boju. Pri gibanju so prišle v poštev tri narodnosti in sicer: Nemci, Slovenci in Italijani. Prvi so pravzaprav uprizorili gibanje in že pri tem napravili velikansko napako, ker pri velevažnem koraku niso upoštevali demokratičnega principa, ampak se nasprotno postavili na diktatorično načelo. Že to dejstvo samo ob sebi je zadalo vsemu gibanju vnaprej smrtni udarec.

Pa komaj je bil napravljen prvi korak, so morali vodilni, pa neodgovorni gospodje že spoznati, da je njih ekstremno nacionalistično stališče njim samim najbolj škodljivo in hočeš nočeš, poseči so morali po sredstvu, katero so še pred 24 urami najodločneje obsojali. Moment mednarodnosti je prodril in vsaka pomoč, tudi ona tako krvavo sovražnih Slovencev in Italijanov, jim je prišla

prav. Gospodje so se morali namreč prepričati, da se gospodarski boji ne bijejo z nacionalistično frazeologijo, temveč da je treba dobro podkovanemu kapitalu nasproti postaviti solidarno moč velikih mas brez ozira na njih narodnost. In pri tem koraku se je po rdila druga resnica, zaradi katere so nas vedno in nas še napadajo, da namreč v takem boju posamezna kategorija, in če je še tako številna, ne more zmagovati, če je — izolirana. Gospodje so toraj korak za korakom morali spoznavati neovrgljive resnice, katere propagiramo mi že leta in leta. Masa uradništva seveda zato ni odgovorna, to pa zato, ker se ji je sistematično onemogočeval vsak stik z modernim proletarijatom, zato se pa umetno gojil škodljivi separatizem in brezpomemben »Kastengeist«. Egoizem najnižje vrste je bil, ki je posameznike s pomočjo meščanstva kot zastopstva kapitalizma zapeljal, da so izdali svoje stanovske interese v svoje sebične namene in speljali svoje duševno ne dovolj razvite tovariše na napačno pot v škodo svojemu stanu in delavstvu v obče. Razni častihlepneži so brez ozira na škodljive posledice za njih stan, skušali ob ramah svojih zapeljanih tovarišev splezati na vrhunec in v veliko slučajih se jim je to tudi posrečilo. Že lep Hribarjev ali pa Wastjanov pogled je zadostoval, da je bila pozabljena vsa gospodarska beda, živ krst pa se ni briga, da bi raziskoval tudi splošnosti škodljivo javno delovanje takih gospodov. Danes lahko konstatiramo, da ni niti 5 odstotkov uradništva, ki bi poznali vsaj političen a b c in ki bi videli, kje je treba iskati vzrokov od dne do dne težjih gospodarskih razmer. Njih bog in program je On, in čeprav so največje oslarije, ki jih On uganja. Če vse to vemo, potem se tudi ne moremo čuditi tako nespretni taktiki, kakor smo jo ravnokar občudovali, zato pa moramo priseči, da jo za bodočnost onemogočimo, ker je tudi nam škodljiva.

Stranke imajo svoje koncesije v žepu in če si jih nekoliko bližje ogledajo, morajo pripoznati, da je bilo gibanje na tako radikalen način, kakor so je propagirala uradniška društva, nepotrebno. Južnozelezniska uprava je ugodila zahtevam svojih uslužbencev, dne 15. septembra, kakor je bilo dogovorjeno med merodajnimi faktorji in dala sledeče koncesije:

za nastavljenice:

1. stanarina se bo preiskala in sicer na ta način, da dobe uslužbenci južne železnice v tistih postajah, kjer so nastavljeni tudi državno železniški nastavljenici, tisto stanarino, kakor jo dobivajo slednji v dotičnem plačilnem razredu. Kjer pa ni državnozelezniskih nastavljenicev, tam se jim bo dala taka stanarina, kakor jo imajo državni uslužbenci v podobi aktivitetnih doklad, to pa tedaj, če so te stanarine in aktivitetne doklade višje, kakor pri južni železnici vpeljana stanarina.

2. posmrtnina za upokojenice: Uradnikom, poduradnikom in slugam, ki bodo po 10. septembru 1910 vpokojeni, se bo dala z dotičnega penzijskega sklada posmrtnina v sledeči višini in sicer: uradnikom ne več kakor 1200 kron, poduradnikom ne več kakor 800 kron, to pa le tedaj, če bo temu p itrdil tudi upravni odbor.

za poduradnike:

1. Določbe glede okrajšanja tri in petletne čakalne dobe za eno leto se dovoli v smislu okrožnice 497 A I A vsem onim uslužbencem, ki so postali poduradniki do 1. januarja 1909.

Dotične določbe se glase: V okrožnici 385 A 1907 določena skrajšanja čakalnih dob ostanejo, izvzemši one plačilne stopnje, v katerih je avanciranje z ++ označeno.

Onim uslužbencem, ki so bili pred imenovanjem za poduradnike pet let nastavljeni kot sluge, se skrajšajo tri in petletne čakalne dobe za eno leto. Samo v plačilnih stopnjah z +++ označenih se ta čakalna doba ne skrajša, ravno tako v tistih slučajih ne, če je in kolikor časa je skrajšanje čakalne dobe že z ozirom na določbe prejšnjega odstavka, določeno.

Za avanziranje tistih poduradnikov, ki so bili stalno nastavljeni in kateri so zadnjič

avanzirali pred 1. januarjem 1909, so mero-dajne objavljene določbe od 1. januarja 1909. Vsekakor pa velja za bodoče avanziranje za ravno imenovane poduradnike tisti čas, ob katerem bi preje avanzirali.

2. Tisti poduradniki, ki smejo po veljav-nih določbah napraviti uradniški izpit pod gotovimi pogoji, se smejo odslej prijaviti za izpit takoj, ko so stalno nastavljeni.

Doslej veljavne dobe za imenovanje urad-nikom vstanejo veljave tudi za bodočnost. Vsekakor bo pa uprava uvaževala, če bi ne kazalo te določbe opastiti za tiste osebe, ki bodo vstopile v družabno službo še le po 1. januarju 1911. Po teh določbah se bo gotovim poduradniškim kategorijam dovolilo uradniške izpite in če bodo izpit napravili, se jih bo imenovalo uradnikom.

1. Čakalna doba za sluge se bo v plačilni stopnji 1000 kron skrajšala od treh na dve leti in sicer onim, ki so bili nastavljeni pred 1. januarjem 1909 in tistim ki ob tem času še niso dosegli plačilne stopnje 1100 kron. Če bi se vsled te določbe pojavila kakšna čezčakalna doba se bo to vpoštevalo pri prihodnjem avanziranju.

2. Kakor pri državnih železnicah se bo tudi pri južni železnici in sicer v ravno istem okviru vpeljalo prehodne določbe za tiste čuvaje, ki so bili pred 1. julijem 1908 pri južni železnici nastavljeni. Če bi se pri tem pojavile kakšne čezčakalne dobe, se bodo iste vpoštevale pri prihodnjem avanziranju in sicer v kvotah največ enega leta. Za tiste čuvaje pa, ki so bili nastavljeni po 1. juliju, so merodajne določbe okrožnice 497 A 1909.

za uradnike:

I. Vsem tistim uradnikom, ki so bili že 1. oktobra 1907 uradniki I. statusa, II. šta-tusa in pisarniški uradniki in ki so ob tem času pri regulaciji dobili samo 200 kron, se bodo prihodnje dobe avanziranja skrajšale in sicer:

1. uradnikom ki so bili nastavljeni do 1. julija 1901 za dve leti;
2. do 1. januarja 1905 nastavljenim urad-nikom poldrugo leto;
3. dne 1. julija 1905 nastavljenim urad-nikom eno leto;
4. dne 1. januarja 1906 nastavljenim uradnikom pol leta;
5. od 1. januarja 1907 z 1400 kronami nastavljenim uradnikom pol leta.

To se bo zgodilo na ta način, da se bo pri vsakem prihodnjem avanziranju skrajšalo za pol leta čakalno dobo in sicer toliko časa, da dotičnik dobi vse, kar ima dobiti.

Na noben način pa ne sme biti čakalna doba krajša kakor eno leto.

II. Tistim uradnikom, ki so bili svoječasno nastavljeni kot postajni nadzorniki, ali pa postajni ekspedijenti s plačo 840 kron, od-nosno 960 kron, se skrajša čakalna doba za dve, odnosno eno leto. To se bo zgodilo na ta način, kakor pod točko I., vendar s to omejitvijo, da dotičnik ne more dobiti dva-kratne ugodnosti iz obeh naslovov: enkrat kot uslužbenec in drugič kot uradnik.

III. Pisarniški uradniki dobe nov šema, potem katerega se sedanje štiriletne čakalne dobe skrajšajo na triletno; poleg tega se vpelje nov razred in sicer pisarniških oficija-lov z plačilnimi stopnjami 2800, 3000 in 3200 kron poleg 1200 kron dunajske stanarine. Čakalna doba se v teh plačilnih stopnjah določa z štirimi leti. V sedanji šemi določena starinska doklada za pisarniške uradnike odpade.

IV. Blagajniške in kalkulacijske doklade. Dne 1. januarja 1909 pri državnih železnicah vpeljane blagajniške in kalkulacijske doklade se vpeljejo tudi pri južni železnici z ravno tistim dnem in se bodo kar najhitreje mo-goče likvidirale.

Vse tu označene formalne premembe, katerim mora pa še upravni svet pritrditi in ki se bodo v dvomljivih slučajih vedno tol-mačile v korist osebja, so pa le pod slede-čimi pogoji veljavne:

1. normalna služba se ima v vseh delih vzdržati, kjer pa se je prekinila, se ima takoj zopet započeti.

2. Odgovor na one zahteve, na katere do danes uprava še ni dala odgovora ne sme biti povod novemu resistenčnemu gi-banju. Uprava izjavlja, da bo zahteve, ki so bile stavljene v personalni komisiji in ki do danes še niso rešene, proučila in dala meri-torični odgovor najkasneje do 1. novembra

3. Nove zahteve, ki bi se sklicevale na okrožnico 385 A 1907, se ne smejo staviti izvzemši one, ki so bile že predložene v personalni komisiji. Nedopustno je posebno sklicevanje na nedostatke v okrožnici 385 A 1907 in vse nadaljne okrožnice, ki so s prvo v zvezi

4. Z ozirom na gmotni položaj družbe je sploh nedopustno staviti nove zahteve, katere bi se zdele upravnemu svetu neizved-ljive. Nasprotno pa uprava ponovno izjavlja, kar je že izjavila v okrožnici 385 A 1907, da bo vse poboljške, katere bo za svoje usluž-bence vpeljala uprava državne železnice, tudi ona vpeljala, in sicer z ravno tistim dnem.

To so toraj koncesije, ki jih je priznala južnoželezniška uprava svojim uslužbencem dne 15. septembra 1910. Kdor se je zanimal za železničarsko gibanje zadnjih let, tistemu niso nove, kajti že leta 1907 jih je uprava dovolila na papirju, ne pa izvedla v resnici. Da je imela tri leta časa za zavlačevanje, ni v zadnji vrsti krivda tistih, ki so sedaj proglasili odpor potem, ko so jim bile koncesije že zagotovljene, in to je treba posebno poudarjati, da se lahko razume neodgovorna lahkomišelnost gotovih ljudi. Če bi ti ljudje mesto osebnega častihlepija študirali rajše zadnjo, to je 4. točko, potem bi se jim morda razjasnil razum in spoznali bi, da nas ča-kajo popolnoma druge naloge, kakor sno-vanje separatističnih organizacij na podlagi nacionalističnih fraz. Če južnoželezniški uradniki resno streme po zboljšanju svojih gmotnih razmer, se morajo predvsem po-truditi, da pripravijo svoje državnoželezniške tovariše za *resen* boj, od katerega lahko pričakujejo uspehov tudi sami. Seveda bodo morali svojim tovarišem zabičati, da je uspeh boja odvisen le od močne mednarodne or-ganizacije, katera vsebuje vse kategorije železniške službe, da je pa vsak drug način mrtvo rojeno dete, kakor so se pri zadnjem gibanju lahko sami temeljito prepričali.

Pasivni odpor

ali

kako slepe južnoželezniški uradniki javnost.

Marsikaj smo že doživeli v političnih in gospodarskih bojih in skoraj je ni več stvari, ki bi nas lahko spravila z ravnotežja. Kar smo pa doživeli sredi pretečenega meseca, to pa vendar presega vse meje in človek z zdravimi možgani ne vé kaj bi si mislil. Kar čez noč so se spomnili železniški urad-niki, da je njih položaj neznosen in treba je bilo takojšnje odpomoči. No beda in revščina je danes v obče med vsemi sloji na dnevnem redu in s tega stališča razumemo tudi mi kritično razporeženje, ki vlada naravno tudi med železniškimi uradniki. Doslej je toraj vse v redu in če so organizacije železniških uradnikov vpoštevajoč splošno nevoljo v vrstah svojih članov, prišle do končnega za-ključka, da je treba dati nevolji duška, po-tem smo gotovo mi zadnji, ki bi temu opo-rekali. Saj tudi mi drugače ne postopamo in nikoli nam ni prišlo na misel da bi kratili popolno svobodno početje komurkoli. Če bi te podlage našega programa ne upoštevali do zadnje konsekvence, potem bi tudi ne bili socialni demokratje. In ravno ker smo taki in se konsekvентno držimo svojih načel, zato nas sedaj uradništvo in z njim vse meščansko časopisje napada na tako podel način, da se človeku, ki razmere pozna in ob enem ta poročila čita, naravnost gabi. Nas in naše za-upnike blatijo na vse mogoče načine, objav-ljajo se poročila, ki so v diametralnem nasprotstvu z dejstvi in z najpodležimi sredstvi skušajo razbiti železničarsko organizacijo, ki je za vse kategorije železniške službe izvo-jevala že nešteto zboljšanj. Vse to nas ne

vznemirja in popolnoma ravnodušno gledamo v bodočnost, dobro vedoč, da bomo vzlic vsem tem napadom napredovali, se razširjali in jačili toliko časa, da izvojujemo za ves proletarijat oni cilj, katerega nam jasno slika socialistično spoznanje in katerega moramo doseči po naravnih zakonih svetovnega az-voja.

Vzlic temu našemu trdnemu prepričanju si pa vendar dovoljujemo izreči tudi naše mnenje napram pojavi, ki je dal povod za vsestranske laži in podla podtikanja, to pa zato, da tudi oni, katerim razmere morda niso znane, spoznajo komu pripadajo vsi tisti častni priimki, s katerimi nas naše vse časti vredno uradništvo in ravno take časti vredno meščansko časopisje obklada.

Kaj se je prav za prav zgodilo?

Draginja v naši mili in dobri materi Avstriji neprestano narašča in otežkočuje življenje vsem delavnim slojem. To je dejstvo, ki pa vsaj nas ne iznenadja, kajti že pred desetletji smo zahajali med ljudstvo in mu pripovedovali, da se bližajo slabi časi brzih korakov. Odmev ki smo ga našli, ni bil tak, da bi bilo mogoče bližajoče se slabe čase odvrniti in vsaka naših nekdanjih trditev se je v teku let uresničila. Prišlo je leto 1905 in pozneje 1907. Draginja in v nje posledici b-da, je tako narasla, da je bilo nujno treba pomoči. To nujnost so pripoznali tudi želez-ničarji in uprizorili so znana gibanja leta 1905 in 1907. Ker je pa za nas važno pri sedanjem vprašanju le leto 1907, zato se bomo tudi samo s tem pečali. Takrat je nam-reč tudi osebje južne železnice dalo svoji nevolji duška in stavilo zahteve, ki so dale povod dolgotrajnim razpravam. Razprav so se udeležile vse organizacije, ki so še danes v koaliciji t. j. strokovna org., društvo stro-jevodij, društvo sprevodnikov in društvo prog-nih mojstrvo. Poleg teh je bilo takrat tudi še društvo železniških uradnikov v koaliciji in naravno je toraj tudi ono sodelovalo pri razpravah. Tudi mi Slovenci smo imeli ta-krat dvomljivo čast, da smo se shajali z urad-niki, da smo skupno z njimi prirejali shode in končno skupno z njimi vtaknili v žep, kar smo skušno priborili, z edino izjemo, da so takrat pojedli uradniki meso, nam pa pu-stili kosti. Potrpežljivi kakor smo, se tistemu izjemnemu stanju nismo protivili v dobri nadi, da ohranimo prijateljsko in složno vez, katera nam bo gotovo v bodoče omogočila potrebna izboljšanja. Naše postopanje je bilo toraj v vsakem oziru kulantno vzlic temu, da so zaradi te popustljivosti naši zaupniki slišali neopravičeno marsikaj žaljivk. Počeli smo se pripravljati za bodoče čase, poglobili in razširili smo našo organizacijo in ka kor previdni vojskovodje pripravljali se za bodoče boje, o katerih smo že takrat slutili, da bodo neizogibni. In kdo je bil ki nas je takoj po do-bljeni zmagi osleparil na najnesramnejši način, enak Judežu Iškarijotu, izdal? *Bilo je to že-lezniško uradništvo vseh železnic.* Ošabnim gospodom pa ni zadostovalo, da so požrli svojo dano »akademsko« besedo, šli so še veliko dalje ni lotili se vsodepolnega dela, razruševanja skupne organizacije, z vso vne-mo. Da so bili pri tem, za skupnost tako važnemu delu v prvi vrsti udeleženi slovenski uradniki, nam in treba posebej poudarjati, ker so nam dogodljaji zadnjih let še v živem spominu. Dosegli so tudi svoj namen v toliko, da so razbili svoje uradniško društvo in je nadomestili s pol ducatom narodnjaških pri-veskov raznim šovinistično-narodnim stran-kam. Poleg tega so pa tudi še dosegli, da je južnoželezniški upravi zopet narastel greben in je slednja vporabila vsa mogoča in nemo-goča sredstva, da oslepari svoje uslužbenec za one poboljške, katere je pogodbeno do-volila v boju leta 1907 in jih obelodanila v okrožnici 385 a. Vspeh je bil toraj jako ime-niten in če bi v uradniških krogih ne pre-vladovalo ošabno puhloglavje, potem bi go-spoda morala pravočasno uvideti, da je zašla na napačno pot. To se sicer ni zgodilo, pač pa je omehčanje uradniških možgan epide-mično naraščalo in tako smo končno prišli do pasivnega odpora na južni železnici kar

čez noč. Nova koalicija sestojča z treh nemško-nacionalnih društev in sicer: Reichsbund deutscher Eisenbahner, Südbahnverband «in» Österreichischer Eisenbahnbeamten-Verein, je proklamirala za 15. p. m. pasivni odpor, ne da bi bila koga preje obvestila o tem koraku. Iz umljivih vzrokov so uslužbenci, organizirani v soc.-dem. organizaciji, ta korak z ogorčenjem naznanje vzeli, tembolj, ker je osrednje vodstvo naše organizacije pred par tedni obvestilo svoje podružnice, da je uradniško društvo oficijelno izstopilo iz naše koalicije. Iznenadeni smo bili pa tudi zaradi tega, ker smo nekaj dni prej čitali v meščanskem časopisju poročilo o vseslovanskem železničarskem kongresu, ki je bajé zboroval v Pragi pod pokroviteljstvom boga jugoslovanskih železniških uradnikov, Ivana Hribarja. Iz poročila je bilo posneti, da so v Pragi zborujoči izdajalci železničarskih interesov tudi sklenili, da se ne združijo z nobeno državno zvezo in da bodo železničarje rešili s politične in gospodarske odvisnosti le potom svoje puhloglave domišljavosti. In glej čudo vseh čudov! Nemški nacionalci, toraj največji sovražniki Slovanov, proklamirajo pasivni odpor in prvi, ki poišče luknjo, skozi katero se zleze v črevesa, so jugoslovanski železniški uradniki. Nas seveda to ni iznenadilo, ker smo žalibog v vedni stiki s temi duševnimi reveži vsekakor pa moramo z vso odločnostjo protestirati, če se nam sedaj podtika stvari, ki nikoli niso bile.

Vsa združena nova koalicija ne šteje na celi južni železnici 1000 članov všteti dve slovenski uradniški organizaciji in v to zvezo pripadajočo »Prometno zvezo«, med tem ko ima naša organizacija 11.000 redno plačujočih članov. Kje na celem svetu se je še slišalo, da bi neznatna manjšina vladala nad ogromno večino? Taki pojmi so le mogoči v idiotskih glavah železniških uradnikov in pa uradnikov »Slov. Naroda«, ki na vse načine skuša zagovarjati podli nastop uradništva sploh in hinavsko iskarjotstvo slovenskih uradnikov še posebej. Že proklamacija odpora je bila nesmiselna oslarija, za katero ni najti olajševalnih okoliščin. Če si morda po milosti božji postali maturanti in iz armade izbacnjeni oficirčki domišljajo, da so že njih z zlatom obrobene uniforme (ki pa večinoma niso plačane, op. stavca) v stanu vzbuditi med železničarji nekdanji rekrutski rešpekt, potem se prokleto motijo in bodočnost jih bo naučila, da se z nami nihče ne kaznovan ne sme igrati. Železniški uradniki so pri tej priliki ponovno pokazali svojo pasjo naravo in ker se jim je parkrat preje posrečilo nesramno oslepariti uslužbence, so tudi pri tej priliki prav resno računali z že izrabljenim manevrom. Osleparili so jih pri prvem odporu, osleparili so jih pri izvolitvi velikega Slovana in provzročitelja grozne draginje v Ljubljani in osleparili so jih še pri nešteti drugih prilikah, sedaj pa so osleparjeni sami vzlic vsemu jadikovanju svojega trobila iz Knaflöve ulice. Kocka je padla in organizirani železničarji se bodo v najkrajšem času sešli, da proklamirajo boj, neizprosni boj, napram oni svojati, katera že davno ne spada med poštene železničarje. Slovenska javnost pa s predstoječega lahko posname potrebno resnico, da bo umela podlo pisavo »Slov. Nar.« in onih individov, ki se nazivljejo: jugoslovanski železniški uradniki.

DOPISI

Trst, kurilnica drž. žel. — Gosp. Mauthner je pa res nepoboljšljiv človek. Na vsak le mogoči način šikanira uslužbence kjer jih le more, če po pravici ali ne, zato se ne briga. Ravno te dni je nahlulil kurilniškega zidarja. Da ne posebno ljubeznjivo, nam kažejo izreki kakor: »Impertinentes Schwein« in »infamer Kertl«. Med drugim je vprašal zidarja, zakaj je ta sploh plačan. Mi smo mnenja, da si zidar težje prisluži svojo bomo plačo, ker mora mnogokrat plaziti v vroče stroje (Feuerbüchse), da jih obzida, nego pa gospod Mauthner, ki se za vse drugo bolj briga nego za svoj posel.

Upamo, da bodo zadostovale te vrstice in da se g. Mauthner privadi malo bolj ravnati z uslužbenci. Čas bi že bil, da se poboljša.

„Musterstacijon“ Ljubljana. — Pred nekaj tedni smo čitali v »Železničarju« o pomanjkanju službenih voz D. Zakaj je vsa javna kritika in vse obravnave personalne komisije pri ravnateljstvu, ter cel kup naznanil (Zugs-rapporte) od vlakovodij? Mi smo popolnoma prepričani, da če bi se želje uslužbencev bolj upoštevale in če bi se najnujnejša prometna sredstva nabavila, da bi ta red koristil največ upravi sami in njenim uslužbencem. V »mušterstacijonu« Ljubljana so nekateri gospodje menda drugačnega mnenja.

Dne 7. avgusta t. l. se je dalo en voz Gzl št. 46253 — od živega apna še ne čisto izpraznjen — za služben voz k vlaku št. 867. Pred odhodom vlaka je bil voz z vodo polit in da bi ne bilo zamude, površno pometen. Ker se je ostalo apno v vozu kuhalo, je moral vlakovodja celih 12 ur iz Ljubljane do Trsta te sopare v se dihati. Vprašamo merodajne faktorje, ako je to iz zdravstvenih ozirov dopustno? Za živali se tak voz ne sme porabiti. In za človeka —? Zakaj se v enakih slučajih noben prometni kontrolor ne pelje z vlakom? Ali se sramuje? Opazilo se je že zelo slabo desinficiran (očiščen) G z ostanki živalskega blata na steni — kot služben voz. Ali bi se ne moglo enakih voz z osebnimi vozmi nadomestiti, kateri so v vsaki večji postaji na razpolago? Če bi se pa vlakovodja predrznil zahtevati za službo sposoben služben voz, se mu lahko pripeti, kakor pred nekaj meseci ljubljanskemu nadsprevodniku v Trstu, da se ga odtegne od službe.

Vlakovodje so tudi primorani na tragi-komičen način z oljem varčevati. V glavi nekega »praktičnega« izumitelja, katerih je skoraj toliko preveč, kolikor uslužbencev premalo, se je porodila misel, kako bi v eni svetilki, pri kateri delata dva uslužbenca, manj olja zgorelo. Pogruntal jo je. Lampistom se je ukazalo k olju primešati 10% petroleja.

Če hoče vlakovodja kaj videti, mu preti nevarnost, da se zaduši od smradu, ker svetilka ni za petrolej in če se noče zadušiti, mu preti nevarnost, da v kratkem oslepi, ker luč mora biti tako majhna, da se črke lažje občuti, kakor pa vidi. Vprašamo slavno generalno ravnateljstvo, ako je več vreden ta malenkosten »šparsistem« kakor pa zdravje uslužbencev.

Upamo, da generalno ravnateljstvo kaj ukrene, da se odpomore tem nedostatkem.

Prizadeti nadsprevodniki in vlakorodje.

Puhloglavje ljubljanskega južnoželezniškega uradništva se je pokazalo v pravi nagoti povodom zadnjega pasivnega odpora. Najlepše pri vsem tem pa je, da se je pokazala najtočnejša vzajemnost glede popolnega nepoznanja železniških predpisov in sicer na celi črti od načelnika pa do zadnjega expedienta. Kozli ki so jih ti ljudje vzajemno preobračali prekašajo vse dosedanje slutnje in osobe se bo v bodoče moralo resno vprašati, če ni za javno varnost skrajno nevarno opravljati službo s takimi kontrolnimi organi, kakor jih ima ljubljanska postaja. Stvari, ki so se dogajale za časa pasivnega odpora, so vse preje kakor opravljanje službe po predpisih in bi se najlažje primerjale dejstvu katero označuje nemec z besedami: Missbrauch der Amtsgewalt. Kar so počeli Planinšek, Zupanec in Keržmanec in kar je podpiral kontrolor in bivši zastopnik Sajovic, to sega že precej v delokrog državnega pravika in uprava južne železnice se bo morda nehote morala pečati z vprašanjem, kje bi ti možakarji bili javni varnosti najmanj nevarni. Posebno iznenadilo je početje prometnega kontrolorja Sajovica. Ta hraber junak je kot občinski svetovalec zlezal pod klop, ko je bilo treba pokazati močnatost za njegovega boga in bivšega župana, zato se je pa hitro spremenil v enega najhujših revolucionarjev pri popolnoma neumestnem odporu. Da, da, gospoda je pač ošabna in

širokoustna tam kjer treba ni, spremeni se pa hitro v star pipec, če se ji od višjih mest pokaže resen obraz. Da tudi gospod revident Potočnik ni hotel zaostati, razumemo in umevamo tudi njegovo težko stališče, kajti jako težko je delati pasivni odpor če človek sploh drugega ne pozna, kakor ovirati promet z nespametnimi direktivami in nadzorovati razkuževanje onesnaženih voz. Uslužbenci so pa pri tej priliki lahko spoznali visoki duševni nivo ki obvladuje uradniške kroge in bodo o teh izkušnjah tudi izvajali v bodoče potrebne konsekvence zato, ker so mnenja, da vsaj v prometno službo spadajo ljudje, ki nimajo same slame v glavi.

Ljubljana državni ko'odvor. Na tej postaji smo pač že vsega navajeni. Grozni kozolci, ki se pri nas prevračajo, so nam že tako vsakdanji, da jih niti več ne opazimo in tudi brigali bi se ne za nje, če bi vedno ne bili le uslužbenci najnižjih vrst, katere se oprta z vso mogočo odgovornostjo in na katere se tuli kakor v zverinjaku. Početek napravi navadno prometni uradnik, za njim pride načelnik. Če slučajno drugega ni v obližju in koncem konca zabeli vse vpitje še prometni kontrolor s »primerno« in običajno kaznijo. Tem gospodom bi vendar priporočali, da si nekoliko bližje ogledajo službo na južnem delu postaje in tam napravijo nekoliko reda. Na tem delu postaje je namreč za vsako delo, ki se vsaki dan ponavlja, odmerjen gotov čas in če se istega točno ne izrabí, so nedostatki neizogibni. Kako torej pride premikaško osobje do tega, da nad njim vse zija in se ga kaznuje edino le zaradi brezprimerne komodnosti prometnih uradnikov? Predpisi veleajo — tako se nas vsaj uči — da se v postaji lahko premika do 10 minut pred prihodom pričakovanega vlaka, če pa uradnik dovoli, se ta čas tudi lahko omeji na 5 minut. Kako je pa pri nas? Kadar se uradniku za zdi, ali pa kadar slučajno pelje kak stroj proti uvozni premembi, se uradnik na njega obesi in napravi kontrolo. Ko je to naporno službo opravil, je vsako nadaljnje delo nemogoče, pa bodisi da je še 30 do 40 minut časa do prihoda pričakovanega vlaka. Vsled take komodnosti zgubljen čas se seveda ne da več nadomestiti in posledice so, posebno za nadpremikače, vse preje kakor prijetne, kajti gospod načelnik ni znan kot posebno fin mož in kaj rad kaže svojo nezadovoljnost tam, kjer bi bilo najmanj potrebno. Odprava tega nedostatka menda ne bi stala upravo posebnih gmotnih žrtev in predno se obrnemo na kompetentno mesto, bi želeli, da gospod načelnik sporazumno z gospodom kontrolorjem napravi sam red v lastni hiši.

V splošnem bi pa svetovali, da postaja nabavi nekoliko iztisov izvrstne knjige »Knigges Umgang mit Menschen«, seveda v slovenskem prevodu, ker bi sicer utegnili kateremu naših patentiranih oskruniti nežne ročice.

Pač sramotno, da se mora še v 20. stoletju dajati takih navodil bitjem, ki se štejejo članom kulturnega naroda

Zidan most. — Zadnji čas se opazuje, da se nekateri uradniki obnašajo napram uslužbencem zelo neprimerno. Opozarjamo jih, da nastopajo dostojnejše, sicer smo primorani, prihodnjič malo bolje posvetiti v ta kot. *Organizirani železničarji.*

Domače vesti

Postajni mojster Balon v Ljubljani južni kolodvor, je eden tistih junakov, ki se je povodom zadnjega pasivnega odpora posebno trudil si pridobiti simpatije uradnikov. Možakar, ki bi bolje storil, če bi nekoliko razmišljal nedavno bivše čase, se je trudil prepričati uslužbence in posebno premikače in skladišne nelavce, da je njih najsvetejša dolžnost pomagati uradnikom iz zagate v katero so s svojo neumnostjo zašli. Ker pa ni dosegel željenega uspeha in mu zato tudi uradniki ne bodo poskrbeli zaslužnega križca, se hudo togoti in je sveto prisegel

maščevanje vlakospremnemu osebju. Dejal je, da bo že pomagal »Zugsbegleiterjem« kakor hitro pride na kako postajo in prometni službi. Če bi revše vedelo kaj mu iz ust leti, potem bi bilo umestno, da se ga prime za še mokra ušesa, ker je pa taka zavest popolnoma izključena, zato se ne bomo nadalje z njim pečali, vedoč da »oslovski glas ne gre v nebesa«.

Strašna železniška nesreča. Pri postaji Črnc (Rottenmann) na Zgornjem Štajerskem sta dne 20. t. m. zjutraj ob 2. uri trčila skupaj dva brzovlaka, ki vozita na progi Dunaj-St. Vid-Trst, ozir. Pontabelj. Brzovlak, ki je vozil iz Pontablja, je zavozil z vso bržino v brzovlak štev. 101, ki je stal na postaji Rottenmann. Učinek nesreče je bil naravnost strašen. Oba stroja sta popolnoma razbita, tako tudi večina vozov, izpod razvalin se je glasilo kričanje in mlo ječanje ponesrečencev, ki so bili zakopani v kupu razbitih vozov. Nesreča je zahtevala sedem mrtvih, 12 težko in 20 lahko ranjenih. O katastrofi se javljajo sledeče podrobnosti: Službo je imel na postajališču Črnc mesto, ki služi le lokalnemu prometu, čuvaj. Ta pravi, da je začel takoj dajati z rdečo svetilko signale, ko je videl prihajati južni brzovlak štev. 102, med tem ko je bil istočasno signaliziran dunajski brzovlak štev. 101. Te signale je tudi opazil strojevodja na tržaškem brzovlaku Makotter in je začel zavirati in počasi voziti; dunajski brzovlak je pa privozil okoli ovinka in strojevodja je videl šele v zadnjem hipu nesrečo. Vendar pa je še zadnji hip zaviral in tako vsaj dosegel, da se je po nesreči vsaj vlak ustavil. Proga leži tam precej visoko in če bi se vlak zvrnil v globočino, bi bila nesreča še mnogo večja. Tako se je zgodilo, da je doletela dunajski brzovlak dosti večja nesreča ko tržaškega. Oba stroja sta se s strašnim pokom kar zarila drug v drugega. Bilo je ob 2. ponoči in popolnoma temno. Prebivalci v bližnjem mestu so mislili, da se je v kaki tovarni razpočil kotel. Poštoambulančni vozovi so bili takoj razbiti na obeh straneh, več osebnih voz pa poškodovanih. Nekaj sekund je vladala strašna tišina, potem pa se je začel povsod krik in stokanje. Sedem oseb je bilo na mestu mrtvih, 11 težko in 19 lahko ranjenih. Med mrtvimi je strojevodja tržaškega brzovlaka Makotter; njegov kurjač Edelböck je zblaznel in strašno kričal. S težavo so ga spravili z lokomotive; hotel je vedno naprej kuriti. Najhujše je trpelo poštno osebje: od tega sta dve osebi mrtvi, poštni asistent Günther in oficijant Münchsdorfer, poduradnika Jahn in Peter sta težko ranjena, istotako poštni pristav Fr. Tausch. — Ubiti so še gostilničar Schachinger iz Oberberga na In, višji sprevodnik Nuser in Amstettna in sodnik Bogdanovič iz Rusije. Münchsdorfer je strašno kričal; bil je poleg svojih težkih ran pri polni zavesti, ali bil je tako zelo uklenjen med podrtijami vozov, da so ga potegnili vun šele drugi dan ob 9. dopoldne, ko je bil že mrtev. Sodnik Bogdanovič je mirno sedel v svojem oddelku; dobil je težke notranje poškodbe in je na mestu umrl. Med težko ranjenimi so 3 ženske, železničarke, en potnik in neki tovarniški uslužbenec. V poštinih vozovih je bilo v tržaškem brzovlaku denarja za 400 tisoč; v dunajškem za 72 tisoč kron; zgubilo se ni nič. Došli so drugi uradniki, da so spravili pošto in okrvavljena pisma ter pošiljatve v red. Trajalo je cele tri četrt ure, preden je došla iz Črnca požarna bramba in zdravniška pomoč. Pomožni vlaki so došli dosti kasneje, nekateri šele proti jutru. Strojvodja brzovlaka štev. 101 se je rešil s tem, da je skočil s stroja; kurjač si je pri tem strl nogo. Višji sprevodnik na vlaku št. 101 je tudi zblaznel. Drugi dan so došli na lice mesta železniški, poštni in sodni funkcionarji, da pregledajo in ocenijo nesrečo. Glede vzroka še sodba ni edina; nekateri pravijo, da je kriv mrtvi strojevodja brzovlaka štev. 102, ki je pozabil, da bi moral čakati na glavni postaji v Črncu na brzovlak štev. 101; drugi zopet trde, da je službujoči uradnik v Selzthalu dunajski brzovlak prehitro spustil.

Železniška uprava bi krivdo najraje zvalila kar na uslužbenca. Že je slišati, da hoče potegniti v disciplinarno preiskavo sprevodnika vlaka št. 102, ker nista povzročila, da bi se bil vlak v Črncu ustavil, ko sta opazila, da vozi naprej.

Strojvodja Makotter je mrtev in železniška uprava išče med živimi, koga bi kaznovala. Na zatožno klop pa spada uprava sama, ker je s svojim varčevanjem povzročila nezgodo.

Čuvajsko mesto št. 131 med Črncem in Selzthalom je bilo svoj čas opuščeno iz varčevalnih ozirov. Če bi to mesto ne bilo opuščeno, bi se bilo mogoče pravočasno ustaviti vlak št. 102.

Še drug večji vzrok te nezgode je, da je proga St. Mihael-Selzthal še vedno enotirna. Poslanec sohr. Tomschik je 24. maja t. l. v proračunskem odseku omenil sledeče:

«Na progi St. Mihael-Selzthal je drug tiri nujno potreben; ta se pa ne gradi, ker ga vojni minist. er ne potrebuje.

Železniška uprava pa ni vpoštevala tega opomina in njena skoparija je zopet zahtevala krvavih žrtev.

Nezgodno zavarovanje železničarjev.

17. septembra je odsek za socialno zavarovanje razpravljal o nezgodnem zavarovanju železničarjev.

Poročevalec Kroy izjavlja, da kot poročevalec o določbah vladne predloge ne more opaziti nobenega napredka v primeri s sedanjimi razmerami, nasprotno: vladna predloga je v sedanji obliki za železničarje kratko in malo nevsprejemljiva. Pač so se pri razpravi splošnih določil, nanašajočih se tudi na nezgodno zavarovanje železničarjev, sprejela izboljšanja. Obseg obratnih nezgod je razširjen na nezgode, ki se zgodijo na poti od dela in na delo, karenčna doba se je znižala itd. Vendar v načrtu mrgoli še vedno vse polno določb, ki so za železničarje naravnost nevsprejemljive in ki jih je brezpozojno treba ublažiti. Pri § 228 stavi Kroy predlog, da naj le uslužbenci samostojnih železniških uprav pripadajo obratni nezgodni zavarovalnici, ne pa tudi uslužbenci industrijskih železnic.

Müller je mnenja, da ne gre uslužbencev industrijskih železnic prikrajšati za dobrote železničarskega zavarovanja. Dalje predlaga, da naj doneske za poštne uslužbenca in žandarje plačujejo dolične uprave. Končno izraža bojazen, da se bode uslužbenec, katerim se bo naprtila kaka krivda pri železniških nezgodah, odtegnila nezgodna renta.

Dvorni svetnik Pollak je za poročevalčev predlog glede industrijskih železnic. Dalje zastopa stališče, da plačuj železniška uprava doneske za vse zavarovance; nasprotno smatra za neutemeljeno bojazen poslanca Müllerja, da se odtegne renta uslužbencem, kateri bodo obsojeni zaradi malomarnosti ali površnosti ob železniških nesrečah, češ, da prihajajo v poštev le slučaj, če so nezgode namenoma povzročene.

Predlog Kroja glede industrijskih železnic je na to sprejet, dočim odsek Müllerjeva predloga odkloni.

Pri § 231 predlaga poročevalec da se črta, kar se sprejme.

Pri § 232 se vname razprava o določbi vladnega načrta, da nezgodna ter morebitna starostna ali invalidna renta ne smeta presegati letnega zaslužka, oz. 120% letnega zaslužka v slučaju popolne onemoglosti.

Poročevalec Kroy vidi v tej določbi prikrajšanje železničarjev v pridobljenih pravicah in predlogu, da se zniža nezgodna renta samo onim uslužbencem, ki napovedujejo travmatično nezgo. Za slučaj, da se ta predlog odkloni, ima v žepu že drug, od vladnega zastopnika podtaknjeni eventualni predlog, da je znižati nezgodno rento samo tistim uslužbencem, ki vstopijo v železniško službo po pravomočnosti tega zakona.

Poslanec Müller: Kar je poročevalec v splošnem izvajal o socialnem zavarovanju

železničarjev, zlasti v potrebi temeljite reforme, tem izvajanjem v polnem obsegu pritrujemo. Nasprotno pa moramo prav tako uljudno kakor odločno odklanjati njegove predloge. Prvi predlog, ki izključuje industrijske železnice ne pomenja napredka, ker zožuje krog zavarovancev. Osebe teh industrijskih železnic je izpostavljeno istim nevarnostim kot ostalo železničarsko osebje. Čudi se, da so izvoljeni člani odseka v tej točki bolj nazadnjaški kakor vlada sama. Kar se tiče drugega predloga, ki je bil stavljen v očitnem sporazumu in na željo vlade, da naj ponesrečenci, ki bolehalo na travmatični nevrozi, prejemo nižjo rento, je kratkoinmalo nesmiseln. Gospod Kroy vidi v vsakem ponesrečencu ki boleha na travmatični nevrozi, simulanta in hoče to enkrat za vselej odpraviti s sveta po receptu dr. Eisenbarta s tem, da ponesrečencem odvzame rento. Občudovanja vreden je pogum gospoda Kroja, da se upa rogati oškodovanju zavarovancev. Pred takimi nazorji se morajo skriti seve vse medicinske vednosti in izkušnje. Predlogi, ki jih je stavljal poročevalec, niso nikak kompromis, ki bi ga železničarji mogli sprejeti, temveč so brez izjeme nevarni atentati na železničarske rodbine, skriti v tenčico demagoških fraz. Ne le da hoče oškodovati tiste ponesrečence, ki bolehalo na travmatični nevrozi, temveč določbo § 232, ki je za železničarje središče in težišče socialno-zavarovalnega zakona, hoče prikrojiti na način, da bi višje rente prejeli le tisti pohabljeni, ki so bili zavarovani pred pravomočnostjo tega zakona. Če odsek te predloge sprejme, izpuhti takorekoč vsebina sedanjega zakona in nič ni bolj pripravnega, da izpodkoplje pravno zavest, da uniči vero v pridobljene pravice, v postavo in na pravičnost, kakor taki predlogi. Izgovor, da vlada ne more več prenašati bremena socialnega zavarovanja, je jalov. Vsi argumenti, kar sta jih navajala poročevalec in vlada, nikakor ne zadoščajo, da bi omajali naše prepričanje. Dokler je imela država v svojih rokah le pasivne železnice, je prenašala ta bremena. V trenutku pa, ko je prevzela aktivne proge, pa naj bi te bremen več ne zmogla? To je logika, ki naj jo razume sam vrag. Nastali bi tako dve vrsti zavarovancev. Eden bi prejel ob obratni nezgodi neprikrajšano svojo pokojnino in svojo nezgodno rento, drugemu pa bi pristigli njegove pravice za polovico. Taka dvojna mera je krivična in železničarji se lepo zahvaljujejo za tako ravnanje. Za svojo dolžnost smatramo, da razložimo odseku stališče železničarjev, ki pod nobenim pogojem ne bodo dopustili, da bi se jim krajšale stare pridobljene pravice in ki se bodo poslužili vseh sredstev, da obvarujejo dosežanje pravno stanje.

Dvorni svetnik Pollak od železniškega ministerstva izjavlja, da so postale razmere pri železniški zavarovalnici nevzdržne. S statističnim gradivom meče sem in tja, da bi preplašil meščauske poslance. Izvaja, da je število nezgod silno naraslo, da se je povprečno bolezenska doba ob nezgodah zvišala. Od 14.000 prejemnikov nezgodne rente jih uživa 1100 (torej komaj 8%) višjo nezgodno in invalidno rento, kakor je znašal njihov zadnji letni zaslužek. Za zgled navaja zopet upokojenega inspektorja s posebno visokimi rentnimi prejemki; železniška podjetja da ne zmorejo takih bremen, letna premija za zavarovance da znaša povprečno 70 kron.

Poslanec Eldersch izjavlja, da ne gre v zakonu postavljati travmatično nevrozo za bolezen simulantov in prikrajšati uslužbencev, ki bolehalo na tej bolezni. Če ta bolezen v konkretnem slučaju obstoji, o tem razsojajo zdravniki in navédbe zavarovancev niso izključno merodajne. Simulacija nikoli ne bo izginila, ampak za simulacijo potnikov ob železniških nezgodah vendar ne morejo biti odgovorni železničarji. Rastočo obremenitev železniške nezgodne zavarovalnice se je razlagati z naraščanjem železniških prog in s kolosalnim naraščanjem prometa, kateremu

nikakor ne odgovarjajo preuredbe prometnih naprav in pomnožitev osebja. Popolnoma opravičeno je boljše zavarovanje železniške skupine za slučaj nezgode, če je nezgodna nevarnost v tej stroki toliko večja kakor drugod. Končno se vlada zadovoljuje s stališčem, da sedanje genevacije železničarjev ni prikrajšati v pridobljenih pravicah, temveč da naj veljajo poslabšanja le za bodoče uslužbenke. Govornik sviri pred tem eksperimentom, ki utegne roditi žalostne posledice. Red in disciplina v železniškem obratu bode ta močno trpela. Popolnoma nerazumljivo je, da stavlja tak predlog poročevalec, kateri pripada stranki, ki zastopa nemško nacionalne železničarje.

Poslanec dr. Drexel hoče enako pravico za vse. Neopravičeno je, da prejema tekstilni delavec za svojo nezgodo manj kot železničar. Socijalni demokratje da kršijo s to svojo zahtevo načelo enakopravnosti. Ker so do sedaj več vplačevali, naj ostanejo za dosedanje uslužbenke prejemki neizpremenjeni. Za bodočnost nam ni treba skrbeti. Mogoče bodo večji železniški prebitki dopuščali erarju, da lepše skrbi za bodoče uslužbenke.

Poslanec Schramek se pridružuje tem izvajanjem.

Dvorni svetnik Pollak tarna še enkrat o stroških, ki so v Nemčiji vsled nižjih rent manjši.

Poslanec Eldersch odgovarja na izvajanja dr. Drexelna. Mi hočemo enakost, ampak ne tako, da skrajšamo stare pridobljene pravice, ampak s tem, da manjše pravice razširimo. Povečanja rent v splošnem nezgodnem zavarovanju dr. Drexel ni predlagal. Izgovor na Nemčijo je ničev. Tamkaj so mezde višje, zavarovalne rente nižje; pri nas so se razvile nasprotno razmere. Kar izda železniška uprava na premijah, prihrani na mezdah. Povprečna premija 70 kron ni neprimerna, kajti gosp. Stransky nam je izračunal, da uplača dunajski voznik z 20 kronami tedenske mezde tudi 70 kron na leto. Kar zmore dunajski tovarni voznik, bo zmoget pač tudi železniški erar.

Poslanec Müller izraža, da je bil do sedaj tega mnenja, da se morata vlada in zakonodajna korporacija ozirati na javno mnenje. Pri razpravi o tem predmetu pa je opaziti baš nasprotno. Izgleda, kakor da bi bila vlada in poročevalec prezrla na tisoče shodov, ki so bili v tej zadevi sklicani in ki so na njih železničarji izrazili svojo voljo. Zahteve teh shodov so bile predložene zbornici v posebni peticiji s 500.000 podpisov; železničarske organizacije so objavile o tej stvari celo literaturo. *Delovni in industrijski svet sta zahtevala, da ostane za železničarje status quo.* Preglejmo motive, ki so vodili odlične politikarje pri razpravi v sedaj veljavnih železničarskih zavarovalnih zakonih. V tem, kar nudi sedanje nezgodno zavarovanje železničarjem, znameniti parlamentarci niso videli popolne kompenzacije za odpravo jamstva. Stoprav po *vladni izjavi, podani v komisiji gosposke zbornice*, da bode na državnih železnicah izplačala starostne in invalidne rente iz penzijskega zaklada, ne glede na nezgodne rente in da bode vplivala v enakem smislu tudi na privatne železnice, stoprav po tej izjavi je bil dosežen zadovoljiv kompromis.

Petnajst let je vlada svojo obljubo držala. Govornik predlaga, da ostane za odmero nezgodne rente in za upravo zavarovalnega zaklada *status quo*. Argumenti nasprotnikov tega predloga (Kroy in Pollak) niso mogli opravičiti vladne predloge; stvar izgleda, kakor da bi vlada namenoma hotela razrušiti mir med železniško upravo in med uslužbenci in kakor, da bi po vsej sili hotela priklicati revolto. Odgovornost za tako početje morajo prevzeti vlada in meščanske stranke.

Pri glasovanju je sprejet poročevalec predlog, da ni skrajšati rentnih prejemkov dosedanjim uslužbencem, pač pa onim uslužbencem, ki vstopijo v službo šele po pravo-močnosti tega zakona.

O upravi obratne železniške zavarovalnice proti nezgodam se razvname dolga debata. Glasovanje odpade, ker je pododsek za načelstvo pokrajinskih nezgodnih zavarovalnic sprejel načelo paritetnega zastopstva.

Pač pa je bil sprejet predlog *Schrameka*, da je za *volitve v načelstvo* določiti *proporcionalnih volitev*.

Obračun južnih železničarjev s „pasivno rezistenco“.

V sredo 21. septembra zvečer je bil v areni ljubljanskega »Narodnega doma« železničarski shod, ki se je razvil v pravi sodnji dan nad tisto brezvestno, neodgovorno anonimno klico, ki v poslednjem času strahuje in terorizira uradništvo in ki je uradništvo pognala v nesmiseln in bedasti pasivni odpor, železniške uslužbenke, ki se niso dali zapeljati in zlorabljeni, pa na najpodlejši način v časopisju in v službi obmetavala z brutalnimi infamijami in lažnjivimi obrekovanji. Vreme železničarjem ni bilo prijazno, zakaj ves dan je lilo kakor iz čebra, in če bi dnevni red ne bil izredno zanimiv in aktualen, bi bil moral shod spričo takega neurja izostati. Tako pa se je arena »Narodnega doma« napolnila, kar je najboljši dokaz, da so južni železničarji hoteli izraziti svoje opravičeno ogorčenje in srd nad nekvalificiranim postopanjem gotove uradniške klike.

Shoda se je udeležilo tudi omizje uradnikov. Poroča se nam, da se je bila po celi progi razposlala okrožnica, ki je nujno vabila uradnike, da se našega shoda zanesljivo udeležijo, in kakor se nam od dobro poučene strani zatrjuje, je bil namen: razbiti shod. Ta namen se je anonimnim gospodom pač temeljito izjalovil; zakaj udeležba s proge je bila minimalna, in tudi sicer je bilo razpoloženje na shodu tako, da bi bil gospodom, ki so nemara na tihem gojili to pobožno željo, pogum v hlačnice zlezel. Kot rečeno, številce uradnikov je kar zginilo v ostali udeležbi, nadomestiti pa so hoteli številnost z živahnostjo: ob početku shoda so bili glasni kakor nebogljeni otroci, stresali so medklice, ki pa so bolj razodevali močan organ, kot bistroumnost. Za besedo se je oglašil med njimi edini g. Borštner, in še ta ni imel, če ima sploh kdaj kaj govorniškega nastopa, srečnega dne. Shodu je hotel očividno imponirati z retoriko, ampak tudi Ciceroni nastopajo pri socijalnih demokratih samo na pustni torek in k večjemu še na pepelnico. Vsekako bi bila lepa govorniška oblika zakrila pusto siromaštvo misli, ki je ves čas Borštnerjevega »govora« na glas kričalo, tako da se je uradniško omizje v dvorani preplašeno spogledovalo, ko je g. Borštner na tribuni prav okorno govorniško štrono mešal.

Od socijalno-demokratske strani so nastopili sodrugi Petrič, Kopač in Ebin Kristan. Njih besede so učinkovale na uradnike, kakor da bi jih bili z mrzlo vodo polivali; izpočetka shoda polni »pasivne rezistence« so se polagoma iztreznili, postali so malobesedni in poparjeni kakor mlinci na dnu sklede: Inteligentnejšim in razsodnejšim je bilo čitati iz obličja in iz kretenj, da so bili od anonimne klike napačno poučeni in na led speljani in da se skladajo z jasnimi, dejansko podprtimi in logično razporejenimi izvajanjmi socijalističnih govornikov. Besede naših zastopnikov so na vse poslušalce vplivale kakor ogenj in vzbujale prave salve navdušenega pritrjevanja. Mišljenje zborovalcev se je izrazilo v resoluciji, ki je bila razun petih uradniških glasov soglasno in z aplavzom sprejeta. Pa tudi če bi ne bila sprejeta nobena resolucija, je bilo jasno, da uslužbenci soglasno in ogorčeno obsojajo razdiralno taktiko zlobe in hinavstva in da je celo med uradniki mnogo takih, ki so si ohranili samostojno mišljenje in ki obsojajo nelojalno postopanje klike.

V sledečem podajamo kratko poročilo lepo vspelega shoda:

V predsedstvo shoda so soglasno izvoljeni sodrugi: Petrič, Galè in Kopitar.

Predsednik sodr. Petrič zagotavlja vsakomur, tudi nasprotnim govornikom absolutno svobodo besede. Omenja, da zahteva sistematična falzifikacija in mistifikacija javnega mnenja potom meščanskega časopisja, da izzivajo podle infamije, ki jih je to časopisje v poslednjih dneh bruhalo na železničarske uslužbenke, na resen protest. V to svrhu pa se je treba ozreti nekoliko na predzgodovino sedanje t. zv. pasivne rezistence, ki pa ni drugega kot brezstidna in nepremišljena profanacija tega orožja, ki ga uporablja železničarski proletarijat v svojem razrednem boju. Ko so uradniki leta 1907, takoj, ko so s pomočje naše organizacije dosegli materialne vspehe, pokazali organizaciji hrbet in izskočili iz nje, je železničarska uprava, zavedajoč se, da se je bojna koalicija začela kršiti, začela na škodo uslužbencev tolmačiti okrožnico 385a. Proti temu nelojalnemu postopanju je naša organizacija takoj energično nastopila in se postavila železniški upravi po robu februarja mesca in potem na junjski konferenci v Mariboru. Generalno ravnateljstvo je obljubilo da meritorno odgovori na ultimatum naše organizacije 15. septembra ob 1 uri pop. Opozorjeni po našem mozetem nastopu so se zganili tudi uradniki: zlorabili so firmo koalicije, iz katere pa so že davno prej nelojalno izstopili, in delili po progi letake, napovedujoče gibanje proti železniški upravi in pozivajoče osebje na pasivni odpor, ne da bi se bil prej dogovorili z našo organizacijo in ne da bi bili obrazložili svoje zahteve. S pasivno rezistenco so začeli 15. septembra ob 1 uri zjutraj, torej natanko 12 ur, preden je zapadel odgovor direktorja. Kar so pozneje počeli, ni bila pasivna rezistenca, ampak čisto navadna zloraba uradne oblasti: z grožnjami, psovskami in obrekovanji so skušali »prepričati« uslužbenke, da bi bili sodelovali pri njihovi nerodno in bedasto započeti akciji in da bi nesli svojo kožo zanje na trg.

Sodrug Kopač, ki se je vrnil iz mariborske konference, odkoder je došel shodu tudi brzojaven pozdrav, imenuje pasivno rezistenco korak nepremišljenih ljudi, ki razumejo o proletarskem boju kolikor zajec na boben in ki se obnašajo z razredno-bojnim orožjem pasivnega odpora kakor neokreten rekrut s puško. Aranžerji te najnovejše neslane burke so s terorizmom, šikanami in denunciacijami nasprotovali železniški organizaciji. (Medklic iz vrst uradništva: in bomo, izzove nopopisen vihar in celo ploho ogorčenih protestov.) Konstatirati je treba z vsem povdarkom, da je uradništvo v boju proti naši organizaciji stalo vedno ob strani železniške uprave. Ravnanje uradnikov, oziroma tistih neodgovornih posameznikov, ki so si prilaistili vodstvo uradnikov, je bilo nelojalno in neodkrito že leta 1907. V besedah radikalni so znali pošiljati druge v ogenj, sami pa zložno sedli za pogrnjeno mizo in izza grma prav nekavalirsko izobraženca nevedno napadali organizacijo, ki je vse izvojevala.

Tudi pri letošnji »rezistenci« jim ni šlo za materialne vspehe, kajti vse te vspehe, kar jih imajo po rezistenci, so imeli že pred rezistenco; šlo jim je v prvi vrsti za to, da oslabe našo organizacijo in da jo diskreditirajo. Kar je ostala seveda samo pobožna želja teh gospodov. Na Dunaju, v čakalnici generalnega ravnatelja, so prosili, da naj bodo sprejeti pred zastopniki železničarske organizacije, ki šteje 65.000 članov; njihova domišljavost pa je doživela opravičeno blamažo, zakaj odgovor se je glasil: Zuerst kommen die Grossen und dann kommen Sie.

Na to govornik obrazloži koncesije, ki jih je generalno ravnateljstvo priznalo uslužbencem in ki jih objavljamo na drugem mestu našega lista, ter natančno, na podlagi tiskanih komunikacij dokazuje, da so imeli uradniki vse, kar imajo po »pasivni«, že 15. septembra ob 1 uri. Pasivna rezistenca je bila torej popolnoma iz trte izvita, narekovalo jo je slepo sovraštvo do socijalno-demokratske organizacije. Uradniki, ki so jih uprizoritelji očividno zelo slabo, morda celo napačno poučili, so bili ob strogo logičnih izvajanjih sodruga kar konsternirani.

Nato se je oglašil k besedi uradnik gosp. Borštner, ki je skušal oprati zamorca in potegniti uradnike iz blata. Tajil je, da bi bili uradniki imeli te vspehe že 15. septembra in s tem le razodel, da z nepobitnimi dejstvi ni čisto na jasnem. Opravičeval je tudi postopanje uradnikov in se povspel celo do trditve — pri čemer je seveda pozabil navesti ime — da so v Mariboru leta 1907 uradniki zahtevali za vse uslužbenke začetno plačo 1000 kron, dočim so zastopniki centrale dejali, da je 800 kron »čisto dosti«, ta trditev je povzročila med poslušalci splošno veselost, ki je »govornika« tako zbegala, da je svoj sermon prekinil in izginil med veselimi poslušalstvom.

Nato je sodrug Etbin Kristan s finim sarkazmom in z neizprosno logiko bičal postopanje uradnikov. Medklic na današnjem shodu, da so in da bodo nasprotovali železničarski organizaciji, je bila doslej edina odkritosrečna uradniška beseda. Leta 1907 so bile volitve v državni zbor; kdo je takrat lazil okrog železničarjev in jim pravil, da je tudi soc. demokrat? (Klici: Borštner!) To so bili uradniki, ki so tedaj prav tako hinavsko nastopali, kako sedaj s pasivno resistenco. Bili so takrat socijalni demokrate za to, da ogoljufajo socijalne demokrate. — Dve leti so uradniki narodnostno razdirali železničarsko organizacijo, danes pa smo slišali iz njihovih ust: Mi nismo Slovenci, ampak železničarski uradniki. V tem tiči, po vašem mnenju vsaj, največji greh, s tem ste spustili iz rok svoje največje agitatorično sredstvo, oblatili ste svojo narodnostno idejo. Kadar boste še krošnjariji z nacijonalizmom med železničarji, vam bo vsakdo zabrusil v obraz Wastiana in Malika, za katerima ste lazili. Druga hinavščina je v tem, da izjavljate danes, da niste beračili za našo pomoč, da ste hoteli izpeljati pasivno resistenco sami. Zakaj ste vpriporili po meščanskem časopisju, liberalnem in klerikalnem, infamno gonjo proti železničarskemu osebju, ki ni delalo tega, za kar ga Vi niti prosili niste?

Nato se govornik obrača do železničarjev in jih opozarja, da se z vso vmeno oprimejo svojega časopisja in da ne odnehajo prej, dokler nimamo svojega dnevnika, zakaj le z dnevnikom bo mogoče parirati infamije, ki dan za dnem meščansko časopisje obmetava z njimi delavstvo.

Po viharu aplavdiranem govoru sodruga Etb. Kristana predlaga sodr. Petrič sledečo resolucijo, ki je bila, kakor omenjeno, od strani železniških uslužbencev soglasno sprejeta in proti kateri celo večina navzočih uradnikov ni glasovala.

RESOLUCIJA.

Dne 21. septembra 1910 na javnem železničarskem shodu v »Nar. Domu« v Ljubljani število zbrani železničarji južne železnice izjavljamo, da smo povsem zadovoljni z vspehi, ki smo jih v gmotnem in službenem oziru priborili potom naše organizacije, to je »Splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva za Avstrijo«, in o katerih nam je ravnokar poročal železničarski tajnik sodr. Kopač.

Zbrani izjavljamo, da nismo imeli prav nobenega povoda, da bi se dali izrabljati od uradništva v njegove sebične namene, ko je proklamiralo popolnoma neumestno pasiven odpor za vse kategorije uslužbencev ne da bi bilo v to pooblašeno. Pripravljeni smo vsak čas stopiti v resen boj v dosego boljših gmotnih razmer, to pa le tedaj, če bo boj vodila taka organizacija, ki vsled svoje moči lahko prevzame tudi vso odgovornost za tak korak. Zbrani izrekamo osrednjemu vodstvu »Splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva za Avstrijo«, svoje popolno zaupanje in odkritosrečno zahvalo za energično in premišljeno postopanje v pravem trenutku in se zavezujemo, da bomo tudi vnaprej z vsemi silami delovali na to, da se naša organizacija izpopolni in poglobi in na ta način onemogoči demagogično in neodgovorno početje uradništva in narodnjaških izdajalcev.

Nato zaključil predsednik sodr. Petrič ob 11. uri po noči lepo vspehi shod.

Strojnemu osebju v pomislek.

Kakor listi poročajo, se je v službi strojnega osebja pojavila zopet novost, ki je edino in izključno le posledica brezprimerne brezbriznosti, ki vlada še v teh krogih. Poroča se namreč, da je železniško ministerstvo sporazumno z vojnim ministerstvom določilo, da se imajo odslej rezervirati službena mesta delovodij v državnoželezniških delavnicah, za doslužene podčastnike. (Certifikatiste.) Brez ozira na okolnost, da oddaja tako važnih službenih mest nestrokovnjakom, lahko povzroči v obratu samem največje težkoče, ki bi končno škodovala le podjetju kot takemu, moramo vendar s popolnoma osebnega stališča prizadetih krogov, spregovoriti nekaj besedi, ki menda vendar ne bodo ostale vpitje zapuščenega v puščavi.

Ravno letošnje leto je imelo strojno osebje v tržaškem ravnateljstvu drž. žel. jako poučno priliko, spoznati svoje negotovo pravno stališče, ki ga zavzema v državnoželezniški službi. Službena pragmatika za drž. žel. uslužbenca pravi, da jamči usluž-

bencem ono službeno mesto, za katero se jih je nastavilo, seveda pod pogojem, če so tudi zadostovali svojim službenim dolžnostim. To stoji zapisano in je bilo nešteto krat potrjeno od raznih ministrov. Kako je pa v resnici? Pač neliko drugače. Kakor znano je izdalo svoječasno železisko ministerstvo odlok, ki določa, da ima železniški zdravnik dolžnost vse uslužbenca vsako tretje leto preiskati in se pri preiskavi posebno ozirati na oči in ušesa. Toraj vid in poslušanje sta za opravljanje železniške službe najvažnejša čuta. Kdor železničarsko službo pozna, bo tudi brezobzirno priznal, da je bil tak odlok vse hvale vreden in potreben, ker je v resnici nemoten razvoj službe v prvi vrsti odvisen od vida in poslušanja. Vendar pa je še nekaj drugega, na kar menda v birokratskih krogih železniškega ministerstva živ krst ni mislil, namreč dejstvo, da je v največ slučajih slabih oči in ušes kriva naporna služba, ki je to pomanjkljivost povzročila. Gospod dr. Mandič, ki je letos uslužbenca preiskal, seveda ni imel naloge vpraševati po okolnostih, ki so povzročile defekte, njegova naloga je bila enostavno izločiti bolne od zdravih in odvrgniti vse pogoje, ki bi bili eventualno lahko vzrok nepreglednih nesreč. Mož je tudi svojo službo resno, brez ozira na levo in desno opravil in posledica je bila, da se je izločila cela vrsta strojevodij in namestnikov od vozne službe. Večina teh ljudi je še mlada, toraj v popolni posesti svojih moči in tudi inteligenca posameznikov je taka, da bi se pač lahko uporabili na takih mestih, ki dejansko odgovarjajo preje dosednji službeni kategoriji. Mesto da bi se to uvaževalo, se je nastopilo napram prizadetim z vso brezobzirnostjo in nastavilo se jim je meč na prsi češ: vzemi ali pa crkni. Predložilo se jim je nekake izjave, potem katerih naj bi nesrečneži popustili svoje v službeni pragmatiki zajamčene pravice, zato pa jim nudi skrbna uprava priliko oddati svojo delavno moč na nižjih, slabše plačanih mestih po raznih delavnicah. Če vpoštevamo, da ima večina teh nesrečnežev večje družine in so že preje, pri bolj plačani službi na stroju le težko izhajali, potem moramo brezobzirnost uprave dvojno obsojati. Ke se je ljudem dajalo »reverze« v podpis, se je zatrjevalo, da druge pomoči ni, ker baje ni prostih prostorov na razpolago. Sedaj pa prihaja ministerstvo in oddaja službe, ki bi že po naravi sami pripadale oslabelemu strojnemu osebju, certifikatistom. Tako početje je gotovo nečuvstvo in izziva k najodločnejšem protestu. Seveda pest v žepu strojnemu osebju ne bo pomagala, pomagale pa tudi ne bodo razne obljube »dobrih gospodov načelnikov«. Če hoče strojno osebje, da si ohrani zadnje zavetišče, potem je enoten in energičen nastop neobhodno potreben. Zanašati se na društvo strojevodij in na splošno organizacijo železničarjev ne bo zadostovalo, treba pa bo dati svoji nevolji tako duška, da se bodo tudi gospodom ministerstva hlačiice stresle. Gospodi bo treba enkrat glasno povedati, da je pač doslej lahko trgala strojnemu osebju košček za koščkom raz telesa, da pa absolutno nismo več pripravljeni žrtvovati tudi še ostale kosti.

Poznamo sic r namene, ki se goje v visokih, pa puhlih glavah, in dobro poznamo cilje po katerih streme, vendar pa smo prepričani, da med strojnim osebjem ni več takih mlačnežev, ki bi tudi to najnovejše poniževanje ravnodušno na znanje vzeli. Spiceljski aparat je v delavnicah drž. žel. že dokaj razvit in popolnoma nepotrebno je, ga še krepčati, najmanj pa na ta način, kakor se to sedaj misli.

Pasivni odpor v Bosni.

Iz Sarajeva se poroča z dne 23. sep.: »O polnoči se je na bos.-herc. železnici pričel pasivni odpor, ker se je pokazalo vodstvo železnice povsem nepristopno za najopravičnejše zahteve železničarjev. — Vlada je razpustila socialno demokratično železničarsko organizacijo. Ravnateljstvo žuga uslužbencem z odpustom. Ogorčenje med železničarji

je velikansko. Ni izključeno, da se *resistenca spremeni v starho*«.

Vkljub skrajni brezobzirnosti oblastnih, razpuščenju organizacije in zatiranju strokovnega časopisja se bosansko hercegovski železničarji vstrajno bojujejo.

List »Signal« je prepovedan. Vsa na vodstva razpuščenih društev ali pa lista »Signal« naslovljena pisma zaplenja policija. Železniška uprava skuša dobiti v Bosno en bataljon železničarskega polka.

Promet se vedno bolj ustavlja. Sadkorna tovarna *Usora* je brzojavila ravnateljstvu, da je morala odpustiti stotine delavcev ker je promet ravno sedaj prekmjen, ko je mnogo sladkorne pese prevažati in da ima vsled tega veliko škodo.

Tudi osobni promet je močno oviran. Postajno osebje mnogih postaj je vsled prevelike utrujenosti prosilo za nadomestitev in odklanja vso odgovornost ker mora vsled pomanjkanja osebja opravljati službo po šestintrideset ur. Ravnateljstvo sili postajne predstojnike, da *denuncirajo* uslužbenca radi vdeležbe pasivnega odpora.

Radi postopanja oblastnih je ogorčenost med železničarji velika.

Že večkrat smo imeli priliko, pisati o razmerah pri bosansko-hercegovskih železnicah in pokazali, kako brezobzirno postopa železniška uprava napram železničarjem, ki so pravcati sužnji. Mera je postala polna in železničarji niso voljni še nadalje prenašati vnebovpijočih krivic.

Posedice pasivnega odpora se pojavljajo čimdalje občutljivejše. Posamezni osobni vladi imajo redno po enajst ur zamude; v blagovnem prometu je pravcata zmešnjava. Kontrolni organi šikanirajo osebje in ga izročajo Burianovemu izjemnemu postopanju. Vse to se dogaja vsled tega, ker osebje opravlja službo natančno po predpisih.

Četrty dan po pričetku pasivnega odpora se je začel *civilni adlatus baron Benko »pogajati«* s petnajstčlanskim komitetjem. Zugal je z ostrejšim nastopom in po ravnatelju Schnacku naznanil koncesije, ki so pa jako malenkostne. Ker koncesije udovoljijo zahtevam uslužbencev, so pogajanja razbila.

Bratski list »Glas Svobode« je bil zaplenjen, ker je ostro kritiziral nezakonito razpuščenje organizacij.

Službeni čas traja na manjših postajah do 72 ur. Na mostarski progi je bil vlak št. 104 skočil iz tira, stroj leži v jarku. Pri *Zenici* sta se srečala dva tovorna vlaka na progi. Da nista skupaj trčila, se je za branilo v zadnjem hipu.

Krivo je priganjaštvo postajenačelnika Hoffmanna.

Našim sotrpinom v Bosni in Hercegovini pa želimo sijajen uspeh.

Konferenca strojevodij.

(Dalje.)

Če bi se vpeljal ta sistem, bi ostal dosednji način zaračunavanja premij na premog v. veljavi.

Ker je to merilo prilagojeno le razmeram pri državnoželezniški družbi in ni bilo odobreno po konferenci dne 30. junija, zato predlagamo v formalnem oziru, da se ta predlog odda v posvetovanje posebnemu odboru, ki naj bo sestavljen iz dveh do štirih tovarišev vsake železnice. Ta odbor bi imel nalogo, poiskati potrebni material o veljavnih turnusih in obstoječih razmerah in napraviti na podlagi teh poizvedb potrebne proračune. Koncem julija bi se moral ta odbor sestati in napraviti merilo, ki naj bi bilo veljavno za vse železnice. To delo naj bi se potom splošnega glasovanja po listkih odobrilo. Ob enem naj bi ta odbor napravil spomenico, kateri bi se podpisali priklopili in naj bi jo potem oddal v železniškem ministerstvu. Kolicija bi pa imela nalogo najti potrebnih potov, da to zahtevo uresniči.

Tov. Kučera se oglasi ponovno k besedi in utemeljuje še enkrat svoj predlog ter stavi konečno sledečo resolucijo.

Dne 30. junija 1910 v hotelu »Bayrischer Hof« zborujoča konferenca strojnega osebja sklene; Kakor zahteva visoko c. kr. železniško ministrstvo od članov personalne komisije, da imajo predložiti iniciativne predloge 14 dni pred sejo komisije, mora tudi konferenca zahtevati, da tudi visoko c. kr. železniško ministrstvo vroči svoj elaborat glede vprašanja premij vsaj 14 dni pred sejo članom personalne komisije. Pred sejo se ima ponovno sklicati konferenca strojnega osebja na Dunaj, ki ima zavzeti končno stališče strojnega osebja napram predlogu železniškega ministrstva glede vprašanja premij.

Preisov predlog, kakor vsi njegovi dodatni in izpopolnjevalni predlogi, se imajo, v kolikor bi morda zboljšali predlog ministrstva pri tej končni konferenci upoštevati in naj služijo kot temelj tozadevni debati.

Nadalje prosijo zastopniki vseh avstrijskih kurilnic, visoko c. kr. železniško ministrstvo, naj reforme premij pospeši in elaborat kar najhitreje mogoče članom personalne komisije vroči, ker mora nehati vedno manjšanje premij, ki je po vseh kurilnicah občutno in ki vse strojno osebje neprestano vznemirja.

Tov. Brodecky iz Prage je za predlog Kučere in prosi, da predlog vsi podpirajo. Ob enem predlaga sledeči dodatni predlog:

Predlog Preisa, kakor vsi dodatni in premenjevalni predlogi se imajo, v kolikor vsebujejo zboljšanje oficielnega elaborata železniškega ministrstva glede vprašanja premij pri končni razpravi konference upor. biti kot temelj odgovora strojnega osebja na elaborat železniškega ministrstva.

Česki kurjači zahtevajo, da se oni stavljene predlogi prestavijo v češčino in poljščino. (se zgodi).

Preds. Kühn: K opravilniku sta se oglasila za besedo tovariša Hock in Türmer.

Tov. Hock: Cenjeni tovariši! Računi, ki so jih napravili češki tovariši in tov. Preis, so prav dobri, vzlic temu pa nismo prisiljeni ministrstvu povedati, kako nam lahko lase ostrize. Le iz tega razloga sem predložil predlog naj se obdrži sistem državnoželezniške družbe, ko smo bili neposredno pred podržavljenjem.

S tem predlogom smo imeli vsaj nado, da po prevzetju obdržimo našo premijo in se nas ne bo moglo oškodovati. Ne uničite si svojih glav, ne podajmo se železniškim upravam, temveč vstrajajmo pri naši zahtevi. (govornik prečita postranske zasluge tovarišev ogrske državne železnice). Prosil bi vas, da ne predelavate preveč, sprejmite moj predlog, ki je bil že na več konferencah odobran in sprejet. Ponovno prosim: sprejmite ga soglasno. (odobranje).

Tov. Türmer: Mnenja sem, da se tukaj ne dela tako, kakor bi se moralo. Dopustilo se je sedaj možu govoriti, ki sploh ni govoril k opravilniku. Popolnoma sem prepričan, da se bo držalo opravilnika. Odkrito vam moram reči: vzdržujte določbe, dovolite primeren odmor; govornikov za in proti ne bomo rabili, ker bi sicer delagati privatnih železnic sploh ne prišli do besede.

Tov. Knöchel: Cenjeni navzoči: Moj cenjeni predgovornik je pravo zadel, da namreč na ta način, kakor doslej naprej ne moremo razpravljati. Predlog tov. Preisa lahko z mirno vestjo odklonimo. Stvar je morda sama na sebi izšla iz najboljšega namena, če ji pa pazno sledimo, potem moramo kmalu priznati, da smo zašli na napačno pota, ki so zelo oddaljena od predloga tov. Pfeifferja. Držati se moramo samo tega kar je v predlogu zahtevano. Mar likdo misli, da se bo ministrstvo potrudilo, da nas vpoštevajo kot ljudi? To je menda izključeno in sicer zaradi tega, ker so tovariši državnoželezniške družbe dokazali, da se jih je enostavno s tem oškodovalo, da se jim je gotove odstotke od premij odtrgalo. Pri nas na češki severni železnici so premije zelo nizke. (burni medklci — govornika ni mogoče razumeti).

Tov. Windisch: (početkom njegovega govora splošen nemir in medklci, tako da se je moral govornik odstraniti). Kasneje je

izjavil, da ni bil oseben, temveč da je le mnenja, da je premija sleparija.

Preds. Kühn: 1. Današnja konferenca naj sklene, da je počakati doslej, da ministrstvo naznani svoj sistem. 2. Predlog tov. Ružička zahteva, da debatiramo o predlogu tov. Preisa. 3. predlog zahteva da naj služijo stavljeni predlogi kot temelj za prihodnjo konferenco. Glasovali bomo o tem. Predvsem bomo glasovali, če naj se dovoli še beseda že priglasenim govornikom (proti 3 glasom sprejeto). Ura je 12 in nadaljevali bomo po kosilu, po enournem odmoru. Prosim da ste točni pri popoldanski seji.

(Konec prihodnjic.)

Železničarji pozor!

V Trstu priredi social.-demokrat. stranka veliko delavsko manifestacijo

zoper draginjo

v nedeljo, dne 2. oktobra

ob 10. dopoldne

protestni shod

na trgu Donadoni

(kjer so se vršili shodi prvega maja).

Poročevalci: Puecher, Regent in Huppert.

Po shodu obhod po mestu.

Delavci! Udeležite se te manifestacije v velikem številu. V vaših rokah je odločitev, ali bo draginja še naraščala ali pa bo postalo življenje ceneje. V nedeljo ne sme biti zavednega delavca, ki se ne bi udeležil shoda in ne bi pripeljal s seboj tudi svoje družine.

Na delo zoper draginjo!

Krajevna skupina Trst II.

naznanja svojim članom, da je knjižnico zopet otvorila. Knjige se izdajajo vsak četrtek in soboto zvečer, in sicer le proti izkazu članske knjižice in le tistim, ki s svojimi prispevki še niso zaostali čez tri mesece.

Člane, ki še imajo iz knjižnice izposojene knjige, opozarjamo, da iste čimprej vrnejo.

Vodstvo.

Zapomni, ne zabi:

Bolan ali zdrav,

Le „FLORIAN“ rabi,

Želodcu bo prav!

Je krepčilo želodca,

potebno v vsaki skrbni hiši!

Ljudska kakovost

liter K 2.40.

Kabinetna kakovost

„ „ 4.80.

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

Krajevna skupina Jesenice

naznanja svojim članom, da bode pregledala in preuredila knjižnico. Vsled tega prosi odbor člane, da vrnejo izposojene knjige do 15. oktobra t. l. Knjige se bodo zopet izdajale od 1. novembra t. l. naprej. Odbor.

Izjava.

Podpisani Tomaž Uschan, sprevednik pri c. kr. drž. žel. v Trstu, obžalujem, da sem sodruga Ivana Zink razžalil v pogovoru s sodr. Baderjem očitaje le-temu, da sta on in pa sodr. Kurnik dosegla svoja sedanja mesta s tem, da sta plačevala sodr. Zinku za pijačo (durch Gurgelauswascherei). Preklicujem to obdolžitev, ker popolnoma neresnično in izjavljam, da poznam sodruga Zinka v vsakem oziru le kot poštenjaka.

Tomaž Uschan.

PAUL VRTAČNIK

krojaški mojster

Kolodvorske ulice 26

Dunajska cesta 47

Ljubljana

Priporoča se posebno gospodom železničarjem v napravo uniform po nizkih cenah.

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

Napitnina je odpravljena.

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Pozor sodrugim!

Slovenski železničar, ki se zanima za socialno vprašanje sploh, za delavsko gibanje za politične in gospodarske boje našega časa, za mišljenje in stremljenje delavskega ljudstva, naj naroči

„Rdeči Prapor“

ki izhaja

v Ljubljani trikrat na teden

in velja za:

Celo leto 10 K 40 —

Pol leta 5 K 20 —

Četrto leta 2 K 60 vin.

Vsak zaveden železničar bi moral biti naročen na „Rdeči Prapor“.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.
Tiska Dragotin Priora v Kopru.